

Azərbaycanla Qazaxıstanı bir-birinə polad kəmərlə bağlayır

Ölkələrimiz üçün BTC-nin əhəmiyyəti getdikcə artır

Qazaxıstan neftinin Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəməri ilə ixracı getdikcə daha böyük əhəmiyyət qazanır. BTC-nin salnaməsini vərəqləsək, aydın görürük ki, bu unikal kəmərin çəkilməsi ideyasının yarandığı vaxtdan Qazaxıstan bizimlə həmrəy olub və bununla da layihənin gerçəkləşməsinə dəstək verib.

Hələ 1999-cu ilin noyabrında ATƏT-in İstanbul Zirvə toplantısında "Xam neftin Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan Respublikası və Türkiyə Cümhuriyyəti əraziləri ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri vasitəsilə nəql edilməsinə dair" sazişi sözügedən üç ölkənin prezidenti ilə yanaşı, ABŞ-nin və Qazaxıstanın dövlət başçıları da imzalamışdılar.

2005-ci il mayın 25-də Səngəçal terminalında kəməre ilk neft vuruldu. Həmin əlamətdar gündə də Qazaxıstan öz dövlət başçısının və digər nümayəndələrinin təmsalında bizimlə idi.

BTC regionun neft ixracı arteriyası olaraq dost və qardaş Qazaxıstan üçün də əhəmiyyətli bir infrastrukturudur. Məsələn, "KazMunayGas" və SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) arasında 2022-ci ilin noyabrından etibarən həyata keçirilən birgə ixrac çərçivəsində 2023-cü ildə 1 milyon ton, 2024-cü ildə 1,4 milyon ton, 2025-ci ilin ilk səkkiz ayında isə təxminən 0,9 milyon ton neft göndərilib. Planlara əsasən, 2027-ci ilə qədər illik ixrac həcmi 7 milyon tona çatdırılacaq. Onu da qeyd edək ki, həmçinin Bakı-Supsa marşrutu alternativ istiqamət kimi nəzərdən keçirilir. Bu göstəricilər Qazaxıstan üçün Azərbaycan üzərindən keçən enerji və logistika marşrutlarının strateji rolunun artdığını, iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın artıq neft, nəqliyyat və rəqəmsal infrastruktur sahələrində dərin inteqrasiya mərhələsinə daxil olduğunu təsdiqləyir.

Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev Qazaxıstana dövlət səfəriərəfəsində "Kazinform"a eksklüziv müsə-

həbəsində iki ölkə arasında siyasi dialoqun yüksək səviyyəsindən, nəqliyyat, logistika sahələrində əməkdaşlığın sürətli inkişafından, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində təşəbbüslərdən danışıqlara yanaşı, enerji sektorundakı sıx əlaqələrdən, o cümlədən BTC-yə aid perspektivlərdən də bəhs etmişdir. Neft-qaz sektorunda SOCAR və "KazMunayGaz" Milli Şirkəti arasında Aktau-Ceyhan marşrutu üzrə ildə 1,5 milyon ton Qazaxıstan neftinin tranziti ilə bağlı baş saziş imzalandığını xatırlatmışdır. Həmçinin bildirmişdir ki, 2024-cü ildə tranzit həcmələrinin mərhələli şəkildə artırılması və tariflərin aşağı salınması haqqında saziş imzalanıb.

Prezident İlham Əliyevin Qazaxıstana bu günlərdə baş tutan dövlət səfəri zamanı da BTC mövzusu ön sıralarda olmuşdur. Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev mətbuata bəyanatında ölkələrimizin böyük potensialı malik olduğu energetika sahəsində əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirildiyini qeyd edərək demişdir: "Qazaxıstan neftinin Bakı-

Tbilisi-Ceyhan marşrutu ilə nəqli üzrə birgə işimizi məmnunluqla qeyd edirəm. Keçən il bu strateji xammalın Azərbaycan ərazisindən tranziti təxminən 1,5 milyon ton təşkil edib. Yaxın vaxtlarda bu həcmi artırmaq, həm də xeyli artırmaq nəzərdə tutulur".

Qazaxıstan Prezidenti milli enerji sistemlərinin inkişafına impuls olacaq daha bir layihənin dərin su altında elektrik kabelinin çəkilməsinin olduğunu xatırlatmışdır: "Bu, "yaşıl enerji" ixracında mövqelərimizi xeyli möhkəmləndirəcək. Azərbaycan ərazisindən xarici bazarlara Qazaxıstanın uran məhsullarının tədarükü çərçivəsində böyük iş aparılır. Bununla bağlı Azərbaycanın hörmətli Prezidentinə bütün əsas təşəbbüs və layihələri dəstəkləyinə görə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm".

"Yaşıl energetika"nın inkişafının ikitərəfli gündəlikdə mühüm yer tutduğu Prezident İlham Əliyevin yuxarıda sözügedən müsahibəsində də qeyd edilmişdir: "2024-cü ildə Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan enerji sistemlərinin birləşdirilməsinə və bərpao-

lunan enerji mənbələrinin təşviqinə yönəlmiş bir sıra strateji sazişlər və memorandumlar imzalayıb. Bu təşəbbüslər ölkələrin davamlı inkişafına və ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyalara keçidə birgə sadıqlığını əks etdirir".

Söhbət keçən il COP29 çərçivəsində Azərbaycanın, Qazaxıstanın və Özbəkistanın dövlət başçılarının imzaladıqları "Azərbaycan Respublikası, Qazaxıstan Respublikası və Özbəkistan Respublikası hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş"dən gedir. Həmin sənədə əsasən, Xəzər dənizinin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi nəzərdə tutulur. Bu xətt Mərkəzi Asiyada istehsal olunan "yaşıl enerji"ni Azərbaycanın infrastrukturuna birləşdirəcək. Buradan isə "yaşıl enerji"nin Avropaya uzun sualtı yolları başlanacaq. Başqa sözlə, BTC neft kəmərinin açdığı yollar indi geniş qaz, bərpaulunun enerji dəhlizlərinə qovuşur.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"